

**SEMANTICA GESTICII ȘI A
SCENARIULUI FESTIV LEGATE DE
23 AUGUST. STUDIU DE CAZ:
MANIFESTAȚIA DIN 23 AUGUST
1984**

Lect. univ. dr. Hadrian GORUN
Universitatea “Constantin Brâncuși” din
Târgu-Jiu

Rezumat:

Această contribuție reprezintă o analiză a gesticii și a scenariului festiv legate de actul de la 23 august 1944. Este vorba de un studiu de caz privind organizarea demonstrației din anul 1984, atunci când Partidul Comunist Român a sărbătorit a 40-a aniversare a „revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă”. Trebuie să subliniem faptul că partidul comunist și-a arogat toate meritele în lovitura de stat d ela 23 august. În acea zi, șeful statului, Ion Antonescu a fost arestat, iar România și-a modificat radical linia de politică externă. Țara a renunțat la purtarea războului alături de Germania și s-a raliat Națiunilor Unite.

Personajele principale ale demonstrației din 23 august 1984 au fost președintele republicii socialiste, Nicolae Ceaușescu și soția sa, Elena. Cuplul dictatorial era însoțit de alte figuri importante ale Partidului Comunist Român, - de exemplu Constantin Dăscălescu, Emil Bobu, Ilie Verdeț, Nicu Ceaușescu, - dar și de lideri comuniști europeni, precum Erich Honecker, din Germania de Est.

Întreaga manifestație și scenariul său erau menite să demonstreze caracterul megalomanic și faraonic al regimului politic comunist din România în timpul ultimilor ani ai acestuia

Cuvinte cheie: Nicolae Ceaușescu, 23 august 1984, defilări, comunism, muncitori

**LA SÉMANTIQUE DU GESTE ET DU
SCENARIO LIES AU 23 AOUT. ÉTUDE
DE CAS: LA MANIFESTATION DU 23
AOÛT 1984**

PhD Hadrian GORUN
Université “Constantin Brâncuși” de
Târgu-Jiu

Résumé:

Cette contribution représente une analyse de la gestique et du scénario festif concernant l'acte du 23 août 1944. Il s'agit d'une étude de cas, qui se réfère à l'organisation de la démonstration de 1984, l'année quand le Parti Communiste Roumain a célébré la 40-ème anniversaire de la “revolution de libération sociale et nationale, anti-fasciste et anti-imperialiste.” On doit souligner que le parti communiste s'arroga tous les mérites dans le coup d'État du 23 août. Ce jour-là, le chef de l'État, Ion Antonescu fut arrêté et la Roumanie modifia radicalement sa ligne de politique étrangère. Le pays renonça à la guerre à côté d'Allemagne et allia aux Nations Unies.

Les personnages principaux de la démonstration du 23 août 1984 furent le président de la république socialiste, Nicolae Ceaușescu et son épouse, Elena. Le couple dictatorial était accompagné par d'autres figures importantes du Parti Communiste Roumain, par exemple, Constantin Dăscălescu, Emil Bobu, Ilie Verdeț, Nicu Ceaușescu et aussi par des chefs communistes européennes, comme Erich Honecker de l'Allemagne de l'Est.

L'entiere manifestation et son scénario devaient démontrer le caractère mégalomane et Pharaonique du régime politique communiste de la Roumanie durant ses dernières années.

Mots clés: Nicolae Ceaușescu, le 23 août 1984, défilés, communisme, travailleurs.

Regimurile politice totalitare din secolul al XX-lea (nazismul și comunismul) au acordat o atenție specială propagandei. Tiranii acestui veac au preluat cele mai șocante elemente, care simbolizează puterea nemărginită, de la celelalte epoci istorice. Conducătorii comuniști pot fi asemănați cu despoții orientali și cu sângeroșii monarhi medievali. Deosebirea este aceea că, în vreme ce faraonii și regii antichității și evului mediu își etalau explicit puterea și descendența divină, dictatorii comuniști se prezentau ca fii ai neamului, oameni din popor, exponenți ai celor mulți și necăjiți.

Dincolo de construcțiile megalomane, de puzderia de funcții deținute, de omniprezența în locurile fierbinți ale vieții, la conturarea grandilocvenței și „eternității” regimului comunist au contribuit decisiv și numeroasele momente solemne cu conținut „istoric”.

Regimul comunist românesc¹ a parcurs, în mare, două etape distincte: cea a comunismului internaționalist, dominat de U. R. S. S. și cea a comunismului național, când tradițiile istorice au fost devalorizate printr-o vulgară și repetată exploatare.

În ambele perioade, s-a cultivat cu obstinație o formă specială de propagandă: marile demonstrații ale oamenilor muncii (defilările). Semantica acestor defilări este simptomatică pentru descifrarea trăsăturilor regimului politic.

Cele mai cunoscute demonstrații (defilări) erau cele de la 1 mai și 23 august.

Prima sărbătoare internațională a muncii („a solidarității internaționale a celor ce muncesc”) a fost cultivată îndeosebi în cea dintâi etapă a comunismului, aproximativ între 1945 și 1962/1965). Defilarea de 1 mai se constituia într-un prilej oportun de manifestare a recunoștinței poporului

Les régimes politiques totalitaires du XXe siècle (le nazisme et le communisme) ont accordé une attention particulière à la propagande. Les tyrans de cette période ont pris les éléments les plus choquants, qui symbolisent la puissance infinie d'autres époques historiques. Les dirigeants communistes peuvent être comparés aux despotes orientaux et aux sanglantes monarques médiévaux. La différence est que, si les pharaons et des rois antiques et médiévaux affichaient explicitement leur pouvoir et leur origine divine, les dictateurs communistes se présentaient comme des fils de la nation, des gens du peuple, des représentants de la majorité et de ceux qui étaient agacés.

Au-delà de bâtiments mégalomane, de la multitude de fonctions détenues par l'omniprésence dans les lieux chaleureux de la vie, à la mise en forme de la grandiloquence, et «de l'éternité» du régime communiste ont contribué de manière décisive et moments nombreux a contenu « historique ».

Le régime communiste roumain¹⁵ a parcouru, en grande partie, deux étapes distinctes: celle du communiste internationaliste dominé par le URSS et celle du communisme national, au moment où les traditions historiques ont été dévaluées par la vulgaire et répétée exploitation.

Dans les deux périodes, on a cultivé obstinément une forme particulière de propagande: les grandes manifestations de personnes qui travaillent (défilés). La sémantique de ces défilés est symptomatique pour le décodage de la physionomie du régime politique. Les plus populaires manifestations (défilés) étaient celles du 1 er mai et le 23 août.

La première fête internationale du travail («de la solidarité internationale de ceux qui travaillent») a été cultivée surtout dans la première phase du communisme, entre 1945 et 1962/1965). La parade de 1 mai

român pentru „fratele de la Răsărit”. Defilau în primul rând muncitorii, dar și „frații lor care munceau ogoarele”. La defilările de 1 mai se purtau portretele conducătorilor interni, dar și cele ale „marilor dascăli ai proletariului”: Karl Marx, Friedrich Engels, Vladimir Ilici Lenin și Iosif Visarionovici Stalin, până după moartea sa. Pe măsura impunerii „comunismului național”, 1 mai u mai era sărbătorit cu mare fast. A fost însușită cutuma *sărbătoririi prin muncă a zilei muncii*.

Cea mai mare sărbătoare comunistă a fost 23 august. Partidul-Stat a decretat ziua respectivă zi națională a României. De fapt, în legătură cu semnificația acestei zile s-a derulat o impresionantă retorică propagandistică. Retorica a vizat atât conceptualizarea însemnătății zilei, cât și forțele sociale și politice care au realizat-o. S-a mers de la „ziua eliberării”, la „insurecție armată”, „insurecție armată antifascistă”, „ziua eliberării patriei noastre de sub jugul fascist”, la pompoasa „revoluție socială și națională antifascistă și antiimperialistă”. S-a trecut de la recunoașterea rolului hotărâtor al armatei sovietice eliberatoare la „opera patriotică a Partidului Comunist Român”.

Dar să încercăm să descifrăm din punct de vedere semantic o demonstrație (defilare) organizată la 23 august 1984.

Actul de la 23 august 1944 este denumit *revoluție de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă*. Istoriografia comunistă a acordat o atenție deosebită cotiturii din politica externă a României survenită atunci, echivalând-o cu o mișcare pentru dezrobirea țării.

Defilările trebuiau să sugereze adeziunea cetățenilor, a „oamenilor muncii” față de regim. Atmosfera este una de sărbătoare, în acord cu însemnătatea atribuită de comuniști aniversării evenimentului.

a été considérée l'expression de gratitude du peuple roumain pour "les frères de l'Est." Ceux qui défilaient étaient premièrement les ouvriers, mais aussi « leurs frères qui travaillaient les champs ». Aux parades du 1er mai on portait les portraits les dirigeants internes, mais aussi « ceux de grands maîtres du prolétariat »: Karl Marx, Friedrich Engels, Vladimir Ilici Lénine et Joseph Visarionovici Staline, jusq'après sa mort. Au moment où on a imposé le « communisme national », le 1er mai n'était plus célébré en grande pompe. Il a été personnalisé la célébration de la fête du travail par travail. La plus grande fête communiste a été le 23 août. Le Parti-État a décrété ce jour-là, la fête nationale de la Roumanie. En fait, en ce qui concerne cette journée, on a déroulé une impressionnante rhétorique de propagande. La rhétorique a visé à la fois la conceptualisation de l'importance de la journée, ainsi que les forces sociales et politiques qui l'ont réalisée. On est parti de la « journée de la libération », à « l' insurrection armée », « insurrection armée anti-fasciste », « la journée de la délivrance du peuple du joug fasciste », à la pompeuse « la révolution de libération sociale et nationale anti-fasciste et anti-impérialiste ». On a continué par reconnaître le rôle décisif de l'armée soviétique libératrice à « l'œuvre patriotique du Parti Communiste Roumain."

Mais on doit essayer de déchiffrer le point de vue sémantique une démonstration (défilement), organisé le 23 août 1984.

L'acte du 23 août 1944 est dénommé *révolution de libération sociale et nationale, anti-fasciste et anti-impérialiste*. L'historiographie communiste a accordé une grande attention à la tournure de la politique étrangère de la Roumanie qui s'est produit alors, l'équivalent à un mouvement pour la libération du pays.

Les parades devaient suggérer l'adhésion des citoyens, "les travailleurs" au régime. L'atmosphère est de fête, en ligne avec l'importance attribuée par les communistes à célébrer l'événement.

Sosirea la tribună a lui Nicolae și a Elenei Ceaușescu este întâmpinată cu urale și ovații de către mulțime.² Cei prezenți în Piața Aviatorilor au aplaudat îndelung, scandând numele partidului și al șefului său. După ce cuplul dictatorial a urcat la tribuna oficială, aici au luat loc și alți lideri comuniști: Constantin Dăscălescu, Iosif Banc, Emil Bobu, Lina Ciobanu, Ion Coman, N. Constantin, Ion Dincă, Ilie Verdeț, Nicu Ceaușescu și alții, vice prim-miniștri ai guvernului, membri ai Comitetului Central al Partidului Comunist Român, ai Consiliului de Stat și ai guvernului, conducători ai organizațiilor de masă și obștești, reprezentanți ai sindicatelor, ai organizațiilor de femei, de pionieri, ai organizațiilor cooperatiste, precum și eroi ai muncii socialiste.³ Ordinea precizată nu este întâmplătoare, ci stabilită în funcție de rangul liderilor comuniști. Această aniversare de patru decenii s-a bucurat și de participarea unor conducători comuniști din diferite state, precum Erich Honecker, secretar general al C. C. al Partidului Socialist Unit din Germania și președinte al Republicii Democrate Germane, Li Xiannian, președintele Republicii Populare Chineze, Jose Eduardo dos Santos, președintele Republicii Populare Angola.⁴ Este prezentată o listă lungă cu lideri comuniști, în special din Lumea a treia-Africa- prezenți la manifestațiile prilejuite de a 40-a aniversare a zilei de 23 august. Dintre oaspeții din Europa la această aniversare, cea mai importantă personalitate era Honecker, un adevărat „dinozaur” comunist, ca și Ceaușescu.

Existau și tribune la care au luat loc persoane considerate mai puțin însemnate în cadrul nomenclurii comuniste, precum și ziariști.

Tribuna principală, flancată de steaguri tricolore și roșii în special, era dominată de un mare portret al lui Nicolae Ceaușescu încadrat de stema

L'arrivée à la tribune de Nicolae et Elena Ceaușescu est accueillie avec des acclamations et des applaudissements de la foule¹⁶. Ceux qui ont été présents dans la Place des Aviateurs ont applaudi longuement, scandant le nom du parti et de son patron. Après que le couple dictatorial est monté à la tribune officielle, ont eu lieu ici et d'autres dirigeants communistes: Constantin Dăscălescu, Iosif Banc, Emil Bobu, Lina Ciobanu, Ion Coman, N. Constantin, Ion Dincă, Ilie Verdeț, Nicu Ceaușescu, et d'autres, vice- premiers ministres du gouvernement, des membres du Comité Central du Parti Communiste Roumain, du Conseil d' État et du Gouvernement, les dirigeants des organisations de masse et des organismes publics, des représentants des syndicats, des organisations des femmes, des pionniers, des représentants des organisations coopératives et aussi des héros du travail socialiste¹⁷. L'ordre spécifié n'est pas aléatoire, il est déterminé par le rang des dirigeants communistes. Cet anniversaire de quatre décennies a bénéficié de la participation d'autres dirigeants communistes de différents états, tels qu'Erich Honecker, secrétaire général du Comité Central du Parti Socialiste Uni d' Allemagne et le président de la République Démocratique Allemande, Li Xiannian, le Président de la République Populaire Chinoise, José Eduardo dos Santos, le Président de la République Populaire d' Angola¹⁸. On a présenté une longue liste de dirigeants communistes, en particulier du Tiers - Monde (Afrique) -présents aux manifestations pour célébrer le 40e anniversaire de la journée du 23 août. Parmi les invités de l'Europe à cet anniversaire, la plus importante personnalité a été Honecker, un véritable «dinozaur» communiste, tel que Ceausescu.

Il y avait aussi des galeries où ont eu lieu des personnes considérées moins importantes dans la nomenclature communiste, par exemple les journalistes.

La galerie principale, flanquée par des drapeaux tricolores et rouges en particulier,

republicii și cea a partidului. Sub acesta se afla scris: „Trăiască a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă!”⁵ Steagurile tricolore și roșii laolaltă sugerează slujirea patriei de către partid, care poza în unicul înfăptuitor al idealurilor naționale, iar Nicolae Ceaușescu este văzut ca portdrapel în lupta partidului, ca erou al neamului. Pentru comuniști, eliberarea socială însemna egalitatea tuturor, lichidarea moșierimii și a burgheziei. Fiind vorba de cea de a 40-a aniversare, sărbătorirea evenimentului căpăta o importanță sporită. Nicolae Ceaușescu este personajul central al întregii demonstrații. Tot ce se petrece în piață i se adresează. El urmărește impasibil, grav sau deconectat fluviul multicolor de oameni care șerpuiește prin fața tribunei. Întreaga curgere este supervizată de balansarea mâinii drepte sau a ambelor mâini ale dictatorului, în semn de salut tovărășesc. Gesturile dictatorului erau repetate mecanic și de ceilalți conducători de partid și de stat.

Fastul defilărilor sporește la așa-numitele aniversări „rotunde”: 5, 10, 15, 20 de ani etc.. Pe fundalul tribunelor laterale se aflau scrise lozinci ca: „Trăiască P.C.R. , conducătorul încercat al poporului nostru pe calea socialismului și comunismului!”; „Trăiască patria noastră liberă și independentă, R. S. R.!”⁶ Alte lozinci înscrise erau: „Partidul-Ceaușescu-România!”, „Partidul-Ceaușescu-Pace!”, „Ceaușescu și poporul”⁷.

Pe tribunele aflate de partea cealaltă a pieței erau marcate datele jubileului: „23 august '44-23 august '84” și urarea: „Trăiască unitatea de nezdruincinat a întregului popor în jurul P.C.R. , în frunte cu secretarul său general, Nicolae Ceaușescu”, „Trăiască lupta unită a popoarelor pentru o lume mai dreaptă și mai bună pe planeta

était dominée par un grand portrait de Nicolae Ceaușescu encadré dans l'emblème de la république et du parti. Au dessous du portrait était écrit: «Vive la 40e anniversaire de la révolution de libération sociale et nationale anti-fasciste et anti-impérialiste»¹⁹. Les drapeaux tricolores et rouges dans le même temps suggèrent le ministère du peuple en faveur du parti, qui était présenté comme l'unique réalisateur des idéaux nationaux, et Nicolae Ceaușescu est considéré comme le porte-étendard dans la lutte du parti, comme un héros de la nation. Pour les communistes, la libération sociale signifie l'égalité de toutes les personnes, l'élimination de la bourgeoisie et des propriétaires fonciers. Étant l'événement du 40e anniversaire, la célébration de l'événement gagnait une plus grande importance. Nicolae Ceaușescu est le personnage principal de la manifestation tout entière. Tout ce qui se passe dans la Place il lui est dédié. Il suit impassible, grave ou déconnecté la «rivière» multicolore des gens qui serpente à travers la tribune. Le flux est entièrement supervisé par le balancement de sa main droite ou les deux mains du dictateur, en signe de salut. Les gestes du dictateur ont été répétés mécaniquement par les autres chefs du parti et d'État.

Le faste des parades augmente les anniversaires qu'on appelle "rondes": 5, 10, 15, 20 ans, etc.. A côté des galeries ont été écrits des slogans comme «Vive le Parti Communiste Roumain, le dirigeant essayé de notre peuple vers le socialisme et le communisme», «Vive notre pays libre et indépendant, R.S.R. !»²⁰. Parmi les autres slogans étaient: «Le Parti-Ceaușescu-Roumanie !», «Le Parti-Ceaușescu-Paix !», «Ceaușescu et le peuple !»²¹.

Sur les tribunes qui se trouvaient de l'autre côté de la place étaient marqués les coordonnés du jubilé: «23 août '44 - 23 août '84» et le souhait: «Vive l'unité indissoluble du peuple qui se trouve autour du P.C.R. , dirigée par son secrétaire général, Nicolae Ceaușescu», «Vive la lutte unie des peuples

noastră”; „Să triumfe cauza socialismului, a progresului, a independenței și păcii în întreaga lume!”.⁸ Comunismul este prezentat ca o formă ideală de organizare a societății. Totodată, P. C. R. și conducătorul său sunt prezentați drept militanți pentru menținerea păcii universale, ca luptători neînfricați pentru binele celor mulți. Prin simplificare sau omisiune, se creează impresia că istoria României se confundă cu partidul comunist. Cu alte prilejuri, P. C. R. se prezintă ca fiind continuatorul glorioaselor tradiții de luptă pentru independență și unitate națională și dreptate socială, iar Nicolae Ceaușescu ca fiind quintesența izbânzilor poporului român. Partidul Comunist se înfățișează ca fiind patria, iar Ceaușescu partidul. Prin extrapolare, secretarul general se identifică cu patria. Ceaușescu se prezintă ca fiind campionul luptei pentru pace. El aspiră la primul loc în mișcarea comunistă și muncitorească internațională, fiind caracterizat ca gânditor, vizionar, teoretician și practicant revoluționar. Esența lozincilor duce la constatarea că, practic, poporul, partidul și Ceaușescu sunt una. Reducând la absurd, am putea socoti că doar secretarul general contează. El apare ca fiind creația supremă a acestui popor, bombasticele epitete precum *cel mai iubit fiu, geniu al Carpaților, erou între eroii neamului, părinte iubitor* și altele fiind relevante.

În viziunea lui Nicolae Ceaușescu și a P. C. R., comunismul se află într-o permanentă expansiune geografică, urmând să triumfe în toate colțurile lumii. Se regăsește în aceste lozinci celebra teză cominternistă cu privire la exportul de revoluție, ca și iluzia ceaușistă referitoare la *viitorul de aur* al omenirii.

Urmează intonarea imnului de stat al R. S. R. . Acest moment marchează începerea „paradei militare și a demonstrației oamenilor muncii din

pour un monde plus juste et meilleur sur notre Terre», «Qu'il gagne la cause du socialisme, du progrès, de l'indépendance et de la paix dans le monde entier”²². Le communisme est présenté comme une forme idéale d'organisation de la société. Cependant, le P.C.R et son dirigeant sont présentés comme des militants pour la maintenance de la paix universelle, en tant que combattants sans peur pour le bien du peuple. En simplifiant ou par omission, on crée l'impression que l'histoire de la Roumanie est identique avec le Parti Communiste Roumain. Avec d'autres occasions, le P.C.R. se présente comme le continuateur des glorieuses traditions de lutte pour l'indépendance et l'unité nationale et pour la justice sociale, et Nicolae Ceaușescu comme la quintessence des victoires du peuple roumain. Le parti communiste est considéré comme la patrie, et Ceaușescu le parti. Par extrapolation, le secrétaire général est identifié avec la patrie. Ceausescu se présente comme champion de la lutte pour la paix. Il aspire à la première place dans le mouvement communiste international et dans le mouvement des travailleurs, étant caractérisé comme un penseur, visionnaire, théoricien et praticien révolutionnaire. Le résultat des slogans conduit à la conclusion que, pratiquement, le peuple, le parti et Ceaușescu sont une partie. En réduisant à l'absurde, on peut considérer que le secrétaire général et le seul qui compte. Il semble être la création suprême du peuple, et la plupart des grandioses épithètes comme *le fils le plus aimé, le génie des Carpates, un héros parmi les héros, père aimant* et les autres sont relevantes.

Au point de vue de Nicolae Ceaușescu et du P.C.R., le communisme se trouve dans une continue expansion géographique et qui va continuer triompher dans tout le monde. On trouve dans ces slogans la thèse célèbre du Komintern en ce qui concerne l'exportation de la révolution, comme l'illusion de Ceaușescu en ce qui concerne l'avenir d'or de l'humanité.

capitală". Așadar, manifestația debutează cu parada militară. Se dorește să se sugereze „nivelul ridicat de pregătire și dotare a armatei, capabile să facă față în caz de război”, „unitatea deosebită între armată și popor”. Armata este înfățișată drept: „creație a Partidului Comunist, care a avut un rol fundamental în conducerea și coordonarea sa”.⁹ Imnul este o compilație între compoziția lui Ciprian Porumbescu și versuri proletcultiste menite să exalte ideologia național-comunistă. Astfel, alături de celebrele „Trei culori conosc pe lume...”, apar improvizații vulgare: „Se înalță ca un astru gloriosul meu popor ...”, „ziditori ai lumii noi” etc.

Din armată au defilat: „batalioane de infanteriști, de parașutiști, vânători de munte, grăniceri, unități ale trupelor M. I.”. Ceaușescu este înfățișat ca fondator al doctrinei militare naționale. „În timpul paradei militare cerul era brăzdat de elicoptere de luptă și de avioane de vânătoare-bombardament IAR 93”.¹⁰ Armata a prezentat onorul comandantului ei suprem. Armata era menită să apere: „cuceririle revoluționare ale poporului, independența, suveranitatea și integritatea teritorială”, teze atât de dragi președintelui republicii. Se acreditează ideea că partidul acordă o atenție specială armatei populare. La defilările prilejuite de aniversările „rotunde”, forțele armate își prezintă tehnica din dotare: aviație, tunuri, tancuri, rachete, transportoare, transportoare blindate. Se făcea o adevărată demonstrație de forță menită să sugereze excepționala pregătire de luptă a soldaților, ofițerilor și generalilor români. Demonstrația armată relevă două aspecte: pe de o parte, să însuflească poporul încredere că patria este apărată și pe de altă parte, să intimideze pe cei care ar fi atentat la absolutismul regimului comunist.

După parada militară a urmat „demonstrația oamenilor muncii din

Il suit après l'intonation de l'hymne national d'état de R.S.R. Ce moment marque le début de la "parade militaire et de la démonstration des travailleurs de la capitale." Par conséquent, la démonstration commence avec la parade militaire. On essaye de suggérer «le niveau élevé de formation et l'équipement de l'armée, capable de faire face en cas de guerre», «une grande unité entre l'armée et le peuple». L'armée est présentée comme «la création du Parti Communiste, qui a eu un rôle fondamental dans la gestion et la coordination de l'armée»²³. L'hymne est une compilation de la composition de Ciprian Porumbescu et les paroles proletcultistes conçus pour exalter l'idéologie nationale-communiste. Ainsi, à côté du célèbre «Je connais trois couleurs dans le monde» apparaissent des improvisations vulgaires «Il se lève comme un astre, mon glorieux peuple», «des créateurs du nouveau monde» etc.

De l'armée ont défilé «des bataillons d'infanterie, des parachutistes, des troupes de montagne, des gardes-frontières, des unités de troupes M.I.». Ceaușescu est décrit comme le fondateur de la doctrine militaire nationale. «Pendant le défilé militaire le ciel a été traversé par des hélicoptères et des chasseurs-bombardiers IAR 93»²⁴. L'armée a présenté l'honneur à son commandant suprême. L'armée était destinée à protéger «les réalisations révolutionnaire du peuple, l'indépendance, la souveraineté et l'intégrité territoriale» de thèses si chères au président de la république. On a accredité l'idée que le parti accorde une attention particulière à l'armée populaire. Aux défilés célébrant les anniversaires des «rondes», les forces armées présentent la technique qu'ils ont dans leur dotation: l'aviation, des canons, des chars, des missiles, des transporteurs, des transporteurs de troupes blindés. Il a été une véritable démonstration de force destinée à proposer la préparation exceptionnelle de combat des soldats, des officiers, et des

Capitală”. Se defilează în coloane, într-o atmosferă generală de sărbătoare. Mai întâi defilează muncitorii din întreprinderile industriale ale Capitalei, apoi cercetătorii din institutele științifice, „lucrători ai ogoarelor din Sectorul Agricol Ilfov”, reprezentanți ai tineretului din București, sportivi fruntași: „În pas energic, cadent, într-o perfectă aliniere, au apărut gărzile muncitorești. Veniți de la strung, din fața cuptoarelor incandescente în care fierbe oțelul, de pe șantierele impunătoarelor construcții ale țării, luptătorii din gărzile patriotice, urmați de formațiunile de apărare civilă și de Cruce Roșie, de detașamentele de pregătire a tineretului pentru apărarea patriei. Muncitorii raportează secretarului lor general deosebitele realizări industriale. V. Nicolescu, un veteran strungar afirmă: *Toate acestea s-au înfăptuit datorită gândului și faptei cutezătoare a P. C. R. și a tovarășului Nicolae Ceaușescu.*”¹¹ Defilarea prin fața tribunei sugerează adeziunea cetățenilor bucureșteni la politica partidului, la direcțiile trasate de dictator în discursurile sale. Sărbătorirea zilei de 23 august s-a dorit a fi un bilanț al realizărilor comuniste, de când în fruntea statului se afla Nicolae Ceaușescu. Alte lozinci scandate au fost: „La al XIII-lea Congres, Ceaușescu reales”, „Ceaușescu-România, pacea și prietenia”, „Ceaușescu-muncitorii!”, „Ceaușescu-tinerii!”, „Stima noastră și mândria, Ceaușescu-România”, „Ceaușescu-Pace!”¹² „*O țară ce muncește și creează ne pregătește pentru viitor!*”, răsuna în Piața Aviatorilor glasurile tinerilor uteciști, în timp ce cu trupurile lor întruchipau furnale de topit minereu, trasau conturul măreței construcții a Canalului Dunăre-Marea Neagră, având în mijloc portretul celui care a făurit prin geniul său creator cele două decenii de înălțătoare istorie românească. Glasul

généraux roumains. La démonstration armée fait apparaître deux aspects: d'une part, d'inspirer au peuple la confiance que le pays est protégé et d'autre part, pour intimider ceux qui voudraient attaquer l'absolutisme du régime communiste.

Après la parade militaire a suivi «la manifestation des gens de travail de la capitale». On défile dans des colonnes, dans une atmosphère générale de fête. Premièrement, ceux qui défilent sont les travailleurs industriels de la Capitale, et puis les chercheurs des instituts scientifiques, « les travailleurs des champs agricoles Ilfov » des représentants de la jeunesse de Bucarest, des sportifs dirigeants, « Au pas énergique, dans un alignement parfait, ont fait leur apparition, les gardes de la classe ouvrière. Venus du travail, en face des fournaies ardentes de l'ébullition d'acier, des imposants chantiers de construction du pays, de combattants patriotiques, suivis par des formations de la Croix-Rouge et de la défense civile, des détachements de préparation des jeunes pour la défense du pays. Les travailleurs rapportent à leur secrétaire général les magnifiques réalisations industrielles. V. Nicolescu, un vétéran tourneur dit: *Toutes ces actions étaient en raison de la Loi sur la pensée et l'audace du P.C.R. et du président Nicolae Ceaușescu*»²⁵. Le défilé devant la tribune suggère l'adhésion des citoyens de Bucarest à la politique du parti, aux directions fixés par le dictateur dans ses discours. La célébration du 23 août a été destinée à être un bilan des réalisations communistes, du régime de Ceaușescu. D'autres slogans ont été scandés: «Dans le XIIIe Congrès, Ceaușescu réélu», «Ceaușescu-Roumanie, la paix et l'amitié», «Ceaușescu-les travailleurs», «Ceausescu-les jeunes», «Notre appréciation et fierté, Ceaușescu-la Roumanie», «Ceausescu-paix». ²⁶ «*Un pays qui fonctionne et nous fait préparer pour l'avenir!*», sonnaient dans la Place des Aviateurs la voix des jeunes de U. T. C. , et pendant que leur corps étaient incarnée des hauts fourneaux de minerai, ils

președintelui țării este glasul întregului nostru popor, angajat cu tot potențialul lui creator în bătălia pentru construcția și progresul unei noi lumi mai bune, pentru libertate și fericire".¹³

De regulă, defilarea oamenilor muncii începea cu cei de la Uzinele „23 august”, unde Nicolae Ceaușescu era deputat al Marii Adunări Naționale.

Această desfășurare de forțe reprezintă materializarea concepției lui Ceaușescu cu privire la apărarea țării *cauză și operă a întregului popor român*. De fapt, militarii, studenții și alții trebuiau să suplinească lipsa apetitului lucrativ al clasei muncitoare. Comentariul crainicului demonstrației este atât de ridicol, încât nu mai necesită alte interpretări. Avem de a face cu o lume care și-a pierdut total uzul rațiunii și pentru care nu există decât un singur scop, anume zeificarea conducătorului.

Personajele principale ale solemnității sunt Nicolae Ceaușescu și tribuna oficială, crainicul și manifestații (actorii). Adeziunea „oamenilor muncii” la politica partidului, ca și conceperea demonstrației vor să sugereze viața nouă, îmbelșugată, prosperă a întregului popor. Fiecare colectiv de oameni ai muncii folosește acest prilej pentru a raporta noi reușite în întrecerea socialistă. Multe momente ale defilării prezintă *care alogorice*, ce simbolizează realizările deosebite, abundența, fericirea și dragostea pentru conducătorul partidului și al țării. Toate aceste *care* poartă imense tablouri al lui Nicolae Ceaușescu.

Ordinea în cortegiul sărbătoresc exprimă atât ierarhiile sociale, cât și ierarhiile instituționale stabilite de P. C. R. și conducători. Totdeauna, muncitorii sunt primii în cortegiu. Această prezență acreditează statutul de clasă politică conducătoare. Urmează țărâniea colectivă, aliatul de nădejde al clasei muncitoare în făurirea *societății socialiste multilateral dezvoltate*. Cea

traçaient le contour de la construction du Grand Canal Danube-Mer Noire, ayant au milieu le portrait de celui qui a créé par son génie créatif les deux décennies d'histoire édifiante de la Roumanie. La voix du président de notre pays est la voix de tout le peuple, employé avec tout son potentiel créatif dans la lutte pour la construction et le progrès d'un nouveau meilleur monde, pour liberté et bonheur»²⁷.

En général, les parades des travailleurs commençaient avec ceux des Usines « 23 août », où Nicolae Ceausescu était député de la Grande Assemblée Nationale.

Ce développement des forces représente la matérialisation de la pensée de Ceaușescu sur la question de la défense nationale comme l'oeuvre de tout le peuple roumain. En fait, les soldats, les étudiants et les autres devaient remplacer le manque d'appétit de la classe ouvrière. Le commentaire d'annonceur de la démonstration était tellement ridicule et il n'y a pas besoin d'autres interprétations. Nous sommes face à un monde qui a perdu tout l'usage de la raison et pour lequel il n'existe qu'un seul but, c'est à dire la déification du chef.

Les personnages principaux de la solennité sont Nicolae Ceaușescu et la tribune officielle, le présentateur et les manifestants (les acteurs). L'adhésion "des gens travailleurs" à la politique du parti et la conception de la démonstration va suggérer une nouvelle vie, en abondance, prospère du peuple entier. Chaque groupe des ouvriers va profiter de cette occasion pour rapporter des nouveaux réussis dans le combat socialiste. Beaucoup de moments de la parade symbolisent *des chars allégoriques* qui symbolisent des grandes réalisations, l'abondance, le bonheur et l'amour pour chef du parti et du pays. Tous ceux qui portent des immenses toiles de Nicolae Ceausescu.

L'ordre du cortège de fête exprime à la fois des hiérarchies sociales et des hiérarchies institutionnelles établies par P.C.R et les dirigeants. Toujours, les

mai batjocorită categorie socială, intelectualitatea trecea ultima prin fața *conducătorului iubit*. Armata deschide totdeauna defilările la aniversările „rotunde”, urmează organele de represiune, miliția, gărzile muncitorești, detașamentele de pregătire militară a tineretului, industria, agricultura și, în sfârșit, sănătatea, învățământul, cultura. Ultimii care prezentau salutul erau oamenii de ordine și fanfara militară. În privința lozincilor¹⁴, mai facem precizarea că ele erau afișate (scrise), scandate (ovații) și construite cu trupurile demonstranților, în principal tineri și copii. Întreaga demonstrație era acompaniată de muzica militară, de cântece patriotice și revoluționare prezentate în uriașe megafoane de către crainicii autorizați și bine verificați. Citatele din text reprezintă în mare parte cuvintele crainicilor care prezentau „actorii” defilării și marile realizări ale acestora sub *glorioasa conducere* a P. C. R. și a secretarului său general.

Semantica festivităților prilejuite de sărbătoarea națională a României comuniste relevă caracterul megalomane, faraonic, superpropagandistic al regimului comunist. Întreaga suflare a țării se prosterna la picioarele dictatorului, aducându-i prinosul de recunoștință.

Bibliografie:

Presă:

România liberă, din 25 august, 1984

Scânteia, din 25 august, 1984

Lucrări generale:

Boia, Lucian, *Miturile comunismului românesc*, Editura Nemira, București, 1998;

Câmpeanu, Pavel, *Ceașescu, anii numărătorii inverse*, Polirom, Iași, 2002;

Deletant Dennis, *România sub regimul comunist*, Fundația Academia Civică,

travailleurs sont les premiers dans le cortège. Cette présence reflète son état de la classe politique au pouvoir. Après, il y a les paysans collectivistes, un allié fiable de la classe ouvrière dans la construction *de la société socialiste multilatéralement développée*. La catégorie sociale la plus défavorisée, les intellectuels ont traversé les derniers en face du dirigeant. L'Armée ouvre toujours les défilés des anniversaires «rondes»; on a après les organes de répression, la milice, les gardes patriotiques, les détachements de formation militaire des jeunes, l'industrie, l'agriculture et, enfin, la santé, l'éducation et la culture. Les derniers qui saluaient étaient les gens responsables avec l'ordre public et la fanfare militaire. En ce qui concerne les slogans²⁸, nous précisons qu'ils étaient affichés (écrit), scandés (applaudissements) et construits avec les corps de manifestants, principalement les jeunes et les enfants. La manifestation entière a été accompagnée de la musique militaire, patriotique et des chants révolutionnaires présentés par les annonceurs autorisés et bien-approuvés. Les citations du texte sont en grande partie les mots des annonceurs qui présentaient les «acteurs» du défilé et leurs grandes réalisations sous *la direction glorieuse* du P.C.R. et de son secrétaire général.

La sémantique des festivités entourant la fête nationale de la Roumanie communiste révèle le caractère mégalomane, pharaonique, superpropagandistique du régime communiste. Tout le souffle du pays va se prosterner aux pieds du dictateur, en lui apportant des offrandes de gratitude.

Bibliographie:

Journaux:

România liberă, du 25 août, 1984

Scânteia, du 25 août, 1984

Ouvrages généraux:

Boia, Lucian, *Miturile comunismului românesc*, Editura Nemira, București, 1998;

Câmpeanu, Pavel, *Ceașescu, anii*

- București, 2006;
Idem, *Ceașescu și Securitatea: Constrângere și disidență în România (1965-1989)*, Editura Humanitas, București, 1997;
Georgescu, Vlad, *Politică și istorie. Cazul comuniștilor români 1944-1977*, Editura Humanitas, București, 2008;
Kunze, Thomas, *Nicolae Ceaușescu, O biografie*, Editura Vremea, București, 2002;
Orescu, Șerban, *Ceașismul. România între anii 1965 și 1989*, Editura Albatros, București, 2006;
Pacea, Ion Mihai, *Moștenirea Kremlinului*, Editura Venus, București, 1993.
Tismăneanu, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate. O istorie politică a comunismului românesc*, Polirom, Iași, 2005;
Ute Gabanyi, Anneli, *Cultul lui Ceaușescu*, Polirom, Iași, 2003;
numărătorii inverse, Polirom, Iași, 2002;
Deletant Dennis, *România sub regimul comunist*, Fundația Academia Civică, București, 2006;
Idem, *Ceașescu și Securitatea: Constrângere și disidență în România (1965-1989)*, Editura Humanitas, București, 1997;
Georgescu, Vlad, *Politică și istorie. Cazul comuniștilor români 1944-1977*, Editura Humanitas, București, 2008;
Kunze, Thomas, *Nicolae Ceaușescu, O biografie*, Editura Vremea, București, 2002;
Orescu, Șerban, *Ceașismul. România între anii 1965 și 1989*, Editura Albatros, București, 2006;
Pacea, Ion Mihai, *Moștenirea Kremlinului*, Editura Venus, București, 1993.
Tismăneanu, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate. O istorie politică a comunismului românesc*, Polirom, Iași, 2005;
Ute Gabanyi, Anneli, *Cultul lui Ceaușescu*, Polirom, Iași, 2003.

¹ A se vedea, între altele, Vlad Georgescu, *Politică și istorie. Cazul comuniștilor români 1944-1977*, Editura Humanitas, București, 2008; Dennis Deletant, *România sub regimul comunist*, Fundația Academia Civică, București, 2006; Șerban Orescu, *Ceașismul. România între anii 1965 și 1989*, Editura Albatros, București, 2006; Vladimir Tismăneanu, *Stalinism pentru eternitate. O istorie politică a comunismului românesc*, Polirom, Iași, 2005; Anneli Ute Gabanyi, *Cultul lui Ceaușescu*, Polirom, 2003; Pavel Câmpeanu, *Ceașescu, anii numărătorii inverse*, Polirom, Iași, 2002; Thomas Kunze, *Nicolae Ceaușescu, O biografie*, Editura Vremea, București, 2002; Lucian Boia, *Miturile comunismului românesc*, Editura Nemira, București, 1998; Dennis Deletant, *Ceașescu și Securitatea: Constrângere și disidență în România (1965-1989)*, Editura Humanitas, București, 1997; Ion Mihai Pacea, *Moștenirea Kremlinului*, Editura Venus, București, 1993.

² *Scânteia*, 25 august 1984; *România liberă*, 25 august, 1984.

³ *Scânteia*, 25 august, 1984

⁴ *România liberă*, 25 august, 1984

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Scânteia*, 25 august, 1984

⁷ *Ibidem*

⁸ *Ibidem*.

⁹ *Scânteia*, 25 august 1984; *România liberă*, 25 august, 1984

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Ibidem*

¹² *Scânteia*, 25 august 1984

¹³ *Scânteia*, 25 august 1984; *România liberă*, 25 august, 1984.

¹⁴ *Vezi supra*, p. 3-6.

¹⁵ Voir, parmi autres, Vlad Georgescu, *Politică și istorie. Cazul comuniștilor români 1944-1977*, Editura Humanitas, București, 2008; Dennis Deletant, *România sub regimul comunist*, Fundația Academia Civică, București, 2006; Șerban Orescu, *Ceașismul. România între anii 1965 și 1989*, Editura Albatros, București, 2006; Vladimir Tismăneanu, *Stalinism pentru eternitate. O istorie politică a comunismului românesc*, Polirom, Iași, 2005; Anneli Ute Gabanyi, *Cultul lui Ceaușescu*, Polirom, 2003; Pavel Câmpeanu, *Ceașescu*,

anii numărătorii inverse, Polirom, Iași, 2002; Thomas Kunze, *Nicolae Ceaușescu, O biografie*, Editura Vremea, București, 2002; Lucian Boia, *Miturile comunismului românesc*, Editura Nemira, București, 1998; Dennis Deletant, *Ceaușescu și Securitatea: Constrângere și disidență în România (1965-1989)*, Editura Humanitas, București, 1997; Ion Mihai Pacepa, *Moștenirea Kremlinului*, Editura Venus, București, 1993.

¹⁶ *Scânteia*, 25 août 1984; *România Liberă*, 25 août, 1984

³ *Scânteia*, 25 août 1984

¹⁸ *România Liberă*, 25 août, 1984

¹⁹ *Ibid.*

²⁰ *Scânteia*, 25 août, 1984

²¹ *Ibid.*

²² *Ibid.*

²³ *Scânteia*, 25 août 1984; *România Liberă*, 25 août, 1984.

²⁴ *Ibid.*

²⁵ *Ibid.*

²⁶ *Scânteia*, 25 août 1984.

²⁷ *Scânteia*, 25 août 1984; *România liberă*, 25 août, 1984.

²⁸ *Voir supra*, p. 3-6.